

N:o 168.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 22 maj 1906.
— — — — Andra Kammaren den 23 — —

*Riksdagens skrifvelse till Konungen i anledning af Kungl. Maj:ts proposition om ändrad lydelse af vissa §§ i förordningen den 3 december 1897 angående bevil-
ning af fast egendom samt af inkomst m. m.*

(Bevillningsutskottets betänkande n:is 1 och 17.)

Till Konungen.

I proposition den 16 sistlidne mars (n:o 91) har Eders Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att besluta, att 11, 14, 33 och 82 §§ i förordningen den 3 december 1897 angående bevilning af fast egendom samt af inkomst, 17 och 18 §§ i den vid förordningen fogade instruktion för taxeringsmyndigheterna äfvensom de till förordningen hörande formulär till taxeringslängd öfver inkomstbevilningen och inkomstskatten samt till längd öfver af pröfningsnämnd beslutade ändringar i taxeringen till inkomstbevilning och inkomstskatt måtte erhålla den ändrade lydelse, som ett vid propositionen fogadt förslag närmare utvisade.

På det att inkomstbeskattningen icke måtte komma att drabba den, hvilken icke äger större tillgångar, än som oundgängligen fordras för fyllande af de nödvändigaste lefnadsbehofven, beslöto Rikets Ständer vid 1859—60 års riksdag, att bevillning för inkomst af kapital eller arbete icke skulle äga rum, när de sammanräknade årsinkomsterna däraf icke uppginge till 400 riksdaler, äfvensom att, när samma årsinkomster icke öfverstege 1,800 riksdaler, 300 riksdaler skulle vara fria från bevillning.

Förändring i nämnda bestämmelser gjordes senast genom 1883 års bevillningsförordning, hvarvid det skattefria inkomstbeloppet höjdes från 400 till 500 kronor samt det dittillsvarande afdraget af 300 kronor höjdes till 450 kronor, dock endast vid sammanräknad årsinkomst under 1,200 kronor. I öfrigt vidtogs den förändring, att inkomster öfver 1,200 kronor men *ej uppgående till* 1,800 kronor (förut *icke öfverstigande* 1,800 kronor) bibehöllos vid det gamla afdraget å 300 kronor.

Slutligen infördes samtidigt det ännu gällande fakultativa afdraget å högst 200 kronor, afsedt att komma till tillämpning å orter med synnerligen hög bostadskostnad äfvensom undantagsvis i de fall, där särdeles ömmande omständigheter förekomma.

De nu anförda bestämmelserna från år 1883 kvarstå oförändrade.

Beträffande först den gällande fasta afdragsskalan har chefen för finansdepartementet till det Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition bilagda statsrådsprotokoll anført, att, om ock de däri gifna gränser för skattefrihet och skattelindring år 1883 voro tillfredsställande, de allmänna lefnadsförhållandena i riket sedan den tiden undergått en sådan förändring, att en uppflyttning af samma gränser nu måste anses af rättvisa och billighet påkallad. Sanningen af hvad departementschefen sålunda uttalat lär icke kunna jäfvas, och det torde numera ej heller vara föremål för olika meningar, att lefnadskostnaderna under ifrågavarande period fördyrats icke blott i städerna utan äfven å landsbygden i sådan grad, att en utsträckt allmän lindring i bevillningen för de minsta inkomsterna vore däraf betingad.

Särskildt det skattefria existensminimum af 500 kronor synes numera föga stämma öfverens med ofvan anförda, af 1859—60 års Riksdag i sammanhang med införandet af bevillningsfria afdrag i vår skattelagstiftning gjorda principuttalande.

Utöfver den allmänna höjning af prisnivån inom landet i dess helhet, hvilken för Eders Kungl. Maj:t framstått såsom skäl för utvidgande af de generella afdragen, har ett annat förhållande, nämligen skiljaktigheterna med afseende å lefnadskostnadernas storlek mellan olika orter inom

landet, syntes Eders Kungl. Maj:t påkalla afdrag i mera regelbunden form å de orter, där dessa kostnader utmärka sig såsom synnerligen höga i jämförelse med hvad de äro inom riket i allmänhet.

Oafsedt hvilken betydelse kan tillmätas de däri anförda prisuppgifter m. m., lär af den Eders Kungl. Maj:ts proposition åtföljande promemoria angående lefnadskostnaderna å olika orter i Sverige dock framgå, att betydande skiljaktigheter i fråga om såväl bostads- som andra lefnadskostnader äro rådande inom landet. Då så är förhållandet, finner Riksdagen det innebära en riktig princip, att vid bedömandet af förevarande beskattningsfråga de små inkomsternas olika stora köpkraft å skilda orter kommer till större beaktande än i nu gällande skattelagstiftning. Lämpligheten af att härvid, då fråga är om mera generell nedsättning, hänsyn tages till lefnadskostnaderna i allmänhet och ej såsom nu endast till hög bostadskostnad synes Riksdagen tydlig.

I fråga om de af Eders Kungl. Maj:t föreslagna särskilda afdragen vill Riksdagen uttala sin anslutning till den i det framlagda förslaget tillämpade grundsats, att vid bestämmandet af skattskyldigs skatteförmåga afseende fästes vid honom åliggande försörjningsplikt af minderåriga barn.

Oaktadt Riksdagen sålunda finner Eders Kungl. Maj:ts förslag i vissa afseenden byggdt på principer, värda beaktande och erkännande, föreligga dock omständigheter, som måst föranleda till afslag å propositionen.

I den mån de af Eders Kungl. Maj:t föreslagna bestämmelserna angående skattefrihet och skattelindring vid bevillning för inkomst af kapital och arbete vunne tillämpning, skulle gifvetvis äfven en motsvarande del af den kommunala skattebördan komma att aflyftas från vissa af de enligt nu gällande bestämmelser till kommunerna skattskyldiga. En förskjutning af den kommunala skattskyldigheten komme alltså att äga rum.

Till utrönande af sagda inverkan hafva på föranstaltande af Riksdagens bevillningsutskott vissa undersökningar blifvit genom Eders Kungl. Maj:ts försorg vidtagna. Äfven om det föreliggande undersökningsmaterialet måste betraktas såsom i viss mån ofullständigt och ej tillräckligt omfattande, gifver ifrågavarande utredning likväl till resultat, att inom kommuner, där de föreslagna bestämmelserna om särskilda afdrag komme till användning jämte den af Eders Kungl. Maj:t ifrågaställda fasta afdragsskalan, betänkliga rubbningar vore att befara. Att de kommuner, där förhöjda afdrag på grund af hög bostadskostnad redan äro medgifna, icke komme att härifrån utgöra undantag, framgår af de tillgängliga uppgifterna. Inom de tre kommuner af sistnämnda slag, hvilka utredningen ömfattar, nämligen Norra Sandsjö socken i Jönköpings län, Norbergs socken i Västmanlands

län samt Eskilstuna stad, skulle sålunda de nu föreslagna afdragsbestämmelserna föranledt en ökad utdebitering per fyrk resp. bevillningskrona i Norra Sandsjö socken af 20,7 procent, i Norbergs socken af 15,7 procent och i Eskilstuna stad af 9,9 procent.

Den inverkan, den af Eders Kungl. Maj:t föreslagna fasta afdragskalan skulle vid tillämpning komma att utöfva å skatteförhållandena inom kommunerna, låter sig gifvetvis bedöma med i viss mån större noggrannhet. Resultatet af den undersökning, som i detta hänseende blifvit verkställd, utvisar tydligt, att redan dessa fasta afdrag komme att i betydlig mån verka till omflyttning af skattebördan inom kommunerna.

Ytterligare anser sig Riksdagen böra erinra därom, att de till prästerskapets aflöning utgående afgifter äfvensom vissa andra allmänna afgifter, såsom vägs katt, landstingss katt m. fl., stå i visst förhållande till fastighets- och inkomstbevillningen, hvarför vid en reform af nu förevarande slag jämväl detta förhållande fordrar tillbörligt beaktande.

Räckvidden af den föreslagna reformen är genom den i ämnet nu förefintliga utredning ingalunda till fullo eller med större säkerhet fastslagen, men såsom förut framhållits hafva undersökningarna i allt fall framvisat sådana resultat, att Riksdagen funnit afgörande betänkligheter resa sig mot ett bifall till Eders Kungl. Maj:ts proposition.

Därjämte synas Riksdagen vissa af de grundsatser, hvilka funnit uttryck i det af Eders Kungl. Maj:t framlagda förslaget, icke böra vinna godkännande.

I sådant hänseende vill Riksdagen fästa uppmärksamheten därå, att förslaget — detta i likhet med nu gällande bestämmelser — icke inrymmer möjlighet för ägare eller innehafvare af mindre fastigheter att komma i åtnjutande af lindring i bevillningen. Riksdagen finner det emellertid böra tagas i öfvervägande, huruvida icke vid reformering af hithörande bestämmelser skattelindring i någon form bör söka beredas jämväl ägare och innehafvare af mindre fastigheter, som äro i behof däraf.

Vidare vill Riksdagen erinra, att, medan enligt Eders Kungl. Maj:ts förslag i fastighet placeradt kapital sålunda icke i vidare mån än för närvarande skulle komma i åtnjutande af någon skattelindring, däremot inkomst af kapital, placeradt på annat sätt, skulle enligt förslaget vara likställd med inkomst af arbete i afseende å skattefrihet och skattelindring. Riksdagen har tillförne framhållit den i förhållande till inkomst af fastighet och kapital lägre skatteförmågan hos inkomst af arbete. Denna olikhet synes Riksdagen böra beaktas jämväl med afseende å fastställandet af skattelindringar.

Vid det förhållande, att Eders Kungl. Maj:ts förevarande proposition icke vunnit Riksdagens bifall, finner Riksdagen ej heller anledning att göra något uttalande rörande det i 11 § 3 mom. framställda förslaget.

Såsom slutligt omdöme vill Riksdagen uttala, att genom det af Eders Kungl. Maj:t nu framlagda förslaget har ytterligare blifvit bestyrkt den upprepade gånger vunna erfarenheten, att det i vår skattelagstiftning rådande sambandet mellan bevillningen till staten och den kommunala skattskyldigheten förorsakar stora svårigheter och i många fall reser oöfverstigliga hinder för bevillningslagstiftningens reformerande i önskvärd riktning.

Den af Eders Kungl. Maj:t i 11 § 4 mom. — hvilket moment svarar mot det nuvarande 2 mom. — föreslagna, af unionsupplösningen betingade ändring bör emellertid i hvarje fall vidtagas.

Riksdagen har sålunda icke kunnat bifalla Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition. Dock har Riksdagen, i anledning af Eders Kungl. Maj:ts sistberörda ändringsförslag, beslutit, att 11 § 2 mom. i förordningen den 3 december 1897 angående bevillning af fast egendom samt af inkomst skall erhålla följande förändrade lydelse:

2 mom. Från utgörande af inkomstbevillning *frikallas*:

a) staten;

b) kyrkor, akademier och vetenskapliga samfund, allmänna undervisningsverk, stipendiefonder, pensionsanstalter, sjuk- och fattigvårdsinrättningar jämte andra fromma stiftelser: för all annan inkomst än den i 8 § 2 mom. b) nämnda;

landsting, hushållningssällskap, städer och andra menigheter: för sådan inkomst, som icke härflyter af rörelse eller yrke;

allmänna hypoteksbanken, allmänna hypotekskassan för Sveriges städer och hypoteksföreningar;

järnkontoret, så länge kontorets vinstmedel användas till allmänt nyttiga ändamål och kontoret icke lämnar utdelning åt sina delägare; samt

sparbanker, som afses i lagen af den 29 juli 1892, äfvensom sådana ränte- och kapitalförsäkringsanstalter, som afse att bereda vinst endast åt insättare;

c) medlem af konungaätten: för af staten anvisadt anslag samt för inkomst af kapital;

d) främmande makters härvarande beskickningar och konsulat tillhörande personer jämte deras betjäning:

om de icke äro svenske medborgare: för all annan inkomst än den, som utgöres af från Sverige uppuren allmän eller enskild pension eller erhålles genom här idkad rörelse;

om de äro svenske medborgare: för den inkomst, de åtnjuta af sin tjänst hos den främmande makten;

e) utlänning, som här vistas för att idka studier; samt

f) lappallmogen: för inkomst af renskötsel.

Med anmälan härom får Riksdagen anhålla, att Eders Kungl. Maj:t täcktes till allmän efter rättelse kungöra Riksdagens sist omförmälda beslut.

Inom Riksdagen har enskild motionär föreslagit, att Riksdagen måtte besluta antingen att i bevillningsförordningen införa bestämmelser om huru och efter hvilka grunder taxering bör äga rum i fråga om elektriska kraftledningar och med dem sammanhängande beskattningsföremål, som beröra två eller flera kommuner, eller ock att aflåta skrifvelse till Eders Kungl. Maj:t med begäran om utredning och förslag i de ämnen motionen afser.

Enligt hvad Riksdagen inhämtat, är praxis med afseende å hithörande beskattningsfrågor ganska skiftande och utan inre stadga. Sålunda har inträffat, att hela inkomsten af en flera kommuner berörande anläggning för tillgodogörande af elektrisk kraft beskattas inom den kommun, där kraftstationen varit belägen. I andra fall åter har vid beskattningen en uppdelning af inkomsten skett mellan den kommun, där kraften alstrats, samt den eller de kommuner, där kraften kommit till användning, hvarvid dock saknaden af fast fördelningsgrund tydligen gjort sig märkbar. Jämväl har hos taxeringsmyndigheter påyrkats, att hela inkomsten skulle tagas till beskattning inom sistnämnda kommuner.

Med hänsyn till berörda olikformighet vid taxeringen äfvensom därtill, att taxeringar af ifrågavarande slag af rörelse i stor utsträckning äro föremål för öfverklagande, finner Riksdagen det vara af behovet påkalladt, att för vinnande af enhetlighet i fråga om de särskilda kommunernas beskattningsrätt vissa normer fastställas till ledning för taxeringsmyndigheterna. Ifrågavarande beskattningsdetalj synes Riksdagen ock vara så fristående, att den bör kunna ordnas för sig. Den är emellertid af så invecklad beskaffenhet, att för lösningen läser erfordras jämväl teknisk utredning i vissa afseenden, hvarför Riksdagen inskränker sig till att aflåta en skrifvelse i ämnet till Eders Kungl. Maj:t. Härvid vill Riksdagen framhålla, att utredningen synes böra afse alla slag af elektriska ledningar — alltså äfven belysningsledningar — af hvilka inom olika kommuner beskattningsbar inkomst kan uppkomma.

På grund af hvad sålunda anförts, anhåller Riksdagen, det Eders Kungl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till införande i gällande bevillningsförordning af närmare bestämmelser rörande beskattningssort för inkomst af elektriska ledningar och därmed sammanhängande beskattningsföremål, som beröra flera kommuner.

Stockholm den 23 maj 1906.

Med undersåtlig vördnad.
